Scientific quarterly (scientific-research article) of Islamic world political research
Vol. 13, No. 2, Summer 2023, 79-101
DOI: 10.21859/priw-130204

The identity elements of the equivalence chain in the discourse of Islamic resistance in the region. Based on the discourse of shahid Soleimani

Jahandar Amiri[1]

Date of Received: 2023/03/14 **Date of Acceptance**:2023/06/08

Abstract

The discourses have identity components in two dimensions, positive and negative, which is the factor of their ideological continuity and cohesion and their power of equivalence chain. The equivalence chain of the discourse of resistance in the Middle East has a special dispersion and diversity in terms of politics, ethnicity and religion. The purpose of this research is to identify the identity-giving components of the equivalence chain of the resistance discourse in order to strengthen the ideological coherence and strengthen its identity and strength. Considering the continuity of the discourse of resistance with the discourse of shahid Soleimani and his irreplaceable role in the organization of resistance in the Middle East region, in the research, an effort is made to identify the elements of identity, which are the factors of cohesion and strength of this discourse. The research method is text analysis, extraction and classification of components into two categories of positive and negative identity based on the discourse theory of Laclau and Mouffe. Based on the speech of shahid Soleimani, resistance against aggression and, defense- based on Islam, the policy of the leader of the Islamic Revolution, fighting against oppression, emphasizing the culture of sacrifice, parts of the positive dimension

1. Assistant Professor, Department of Journalism, Faculty of Communication and Media, University of Broadcasting, Tehran, Iran , jahandar.amiri@iribu.ac.ir

Copyright © 2018, This is an Open Access article. This work is licensed under the Creative Commons Attribution 4.0 International License. To view a copy of this license, visit http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/ or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA...

[Downloaded from priw.ir on 2026-09-13]

and alienation with America. , the Zionist regime and their agents are the identity components of the equivalence chain of the axis of Islamic resistance in the West Asia region. Paying attention to them will strengthen its ideology, meaning system and identity of the equivalence chain.

Keywords: Identity, equivalence chain, discourse, resistance, Shahid Soleimani

[Downloaded from priw.ir on 2026-09-13]

پژوهشهای سیاسی جهان اسلام، انجمن مطالعات جهان اسلام
فصلنامه علمی (مقاله علمی – پژوهشی) پژوهشهای سیاسی جهان اسلام، سال سیزدهم، شماره دوم، تابستان ۱۴۰۲، صص ۱۰۱ – ۷۹

DOI: ۱۰.۲۱۸۵۹/priw-۱۳۰۲۰۴

مقومهای هویتی زنجیره هم ارزی در گفتمان مقاومت اسلامی در منطقه، بر اساس گفتمان شهید سلیمانی

جهاندار امیری[۱]

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۲/۲۳ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۳/۱۸

انجمن مطالعات جهان اسلام
Islamic World Studies Association
جمعیة دراسات العالم الاسلامی
فصلنامه علمی -پژوهشی
پژوهشهای سیاسی جهان اسلام

چکیده

گفتمان‌ها دارای مولفه‌های هویتی در دو بعد ایجابی و سلبی هستند که عامل پیوستگی و انسجام ایدئولوژیک و قدرت‌افزائی آنها و زنجیره هم‌ارزیشان است. زنجیره هم‌ارزی گفتمان مقاومت در خاورمیانه، از پراکندگی و تنوع خاصی از نظر سیاسی، قومیتی و مذهبی برخوردار است. هدف این پژوهش شناسائی مولفه‌های هویت‌بخش زنجیره هم‌ارزی گفتمان مقاومت است تا با تقویت آنها به انسجام ایدئولوژیک و تقویت هویت و قدرت آن کمک شود. با توجه به پیوستگی گفتمان مقاومت با گفتمان شهید سلیمانی و نقش بی‌بدیل ایشان در سازماندهی مقاومت در منطقه خاورمیانه، در پژوهش تلاش می‌شود تا مولفه‌های هویت بخش که عامل انسجام و قدرت این گفتمان هستند، از آثار و مطالب به جا مانده از ایشان استخراج و دسته‌بندی شود. روش پژوهش تحلیل متن، استخراج و دسته‌بندی مولفه‌ها در دو دسته هویت‌بخش ایجابی و سلبی بر اساس نظریه گفتمانی لاکلا و موف است. بر مبنای گفتمان شهید سلیمانی، مقاومت در مقابل تجاوز و استعمار، جهاد دفاع محور بر اساس اسلام، خط‌مشی امام و رهبر انقلاب اسلامی، مبارزه با ظلم ، تاکید بر فرهنگ ایثار و شهادت، بخشهایی از بعد ایجابی و غیریت–سازی با آمریکا، رژیم صهیونیستی و عوامل آنها، مولفه‌های هویتی زنجیره هم‌ارزی محور مقاومت اسلامی در منطقه غرب آسیا است که توجه به آنها باعث تقویت ایدئولوژی، نظام معنایی و هویت زنجیره هم‌ارزی آن خواهد بود.

واژه‌های کلیدی: هویت، زنجیره هم ارزی، گفتمان، مقاومت، شهید سلیمانی

۱. استادیار گروه ژورنالیسم دانشکده ارتباطات و رسانه دانشگاه صدا و سیما، تهران، ایران jahandar.amiri@iribu.ac.ir
Copyright © 2018, This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International, which permits others to download this work, share it with others and Adapt the material for any purpose.

[Downloaded from priw.ir on 2026-09-13]

مقدمه و طرح مساله

فلسفه و ماهیت وجودي گفتمان‌ها، تبیین و تحلیل مسائل اجتماعي، سیاسي و فرهنگي است کـه در وراي آن تاثیرگذاری در اجتماع و جریانهای سیاسی و منطقه ایی قرار دارد. در گفتمان در کنار قدرت و ایدئولوژی، مولفه هویت[1] مطرح است که مجموعه‌ایی از خصوصیات و مشخصات اجتمـاعی، فرهنگـی، روانـی، فلسفی، زیستی و تاریخی همسان است که بر ماهیت یا ذات گروه اطلاق می‌شود. هویت به این معنا بر یگانگی یـا همانندي اعضاي آن با همدیگر دلالت می‌کند و آنها را از سایر گروهها و افراد متعلق به آنهـا متمـایز و جدا می‌کند (الطائی، ۱۳۸۲ :۱۳۹). در خصوص عناصر سازنده هویت باید گفت که هویت از دین، سرزمین، تاریخ، فرهنگ، زبان و دولت بر می‌خیزد. انسانها در طول زمان، کم و بیش هویتی طولانی براي خود تصور می‌کنند و بر اساس آن بـه خود و جهان می نگرند. مانوئل کاستلز[2] بر مبنای تاثیرات هویت، معتقد است که شناسائی و تاکید بر هویت هم مشروعیت بخش است، هم در ایجاد دگرگونی، برنامه ساز است و هم تاثیر مقاومتی دارد. او بر این اساس سه نوع هویت مشروعیت بخش، برنامه ساز و مقاومت[3] را از هم تفکیک می‌کند(هاشم پور، حقیقی،۱۳۹۹، ۲۱۵).

گفتمان مقاومت با زنجیره هم ارزیش در منطقه با گفتمان شهید سلیمانی پیوستگی تام و تمام دارد و دارای هویت، معانی، نمادها و نشانه‌های گفتمانی خاصی است که تصور و فهم خاصی از واقعیات، جهان و مبارزه دارد. این جبهه و گفتمان، دارای مشخصات تاریخی، اجتماعی، فرهنگی و زیستی و به عبارتی هویت مشخصی است که باید به شیوه‌های روش‌شناسی خاص شناخته و معنا شود. محور مقاومت اسـلامی با زنجیره هم‌ارزی خود از تنوع قومیتی، مذهبی وسیاسی قابل توجهی برخوردار است. از نظر قومیتی این گفتمان از فلسطین و سوریه و عراق تا افغانستان و پاکستان و یمن گسترده است و از نظر مذهبی شیعیان، بخشهایی از اهل سنت، علویها و زیدیهای یمن را در بر می‌گیرد. این تنوع بالقوه می‌تواند عامل پراکندگی، واگرایی و اختلاف باشد و در نتیجه ایدئولوژی سیاسی، دینی، قدرت و هویت آن را تضعیف کند. سئوال اساسی در این خصوص آن است که مولفه‌ها و دالهای اصلی و فرعی شکل دهنده هویت این گفتمان کدام است که مجموعه‌های از باورهای فکری و گرایشات رفتاری را در عمل ایجاد کرده است و شکل تعیین‌کننده آن در گفتمان شهید سلیمانی نمود پیدا کرده است. هدف اصلی این تحقیق، شناخت مقومهای هویتی زنجیره هم‌ارزی گفتمان مقاومت اسلامی در منطقه، بر اساس ویژگیهای هویتی گفتمان

1. Identity
2. Manuel castells
3, Legitimate, Programmatic and Resistance identity

فصلنامه علمی -پژوهشی
پژوهشهای سیاسی جهان اسلام

[Downloaded from priw.ir on 2026-09-13]

شهید سلیمانی و ادبیّات خاص ایشان است که با لغات، مفاهیم، متون و اصطلاحات ویژه-ای بیان شده است. این گفتمان با شرایط تاریخی و اجتماعی زندگی ایشان، ارتباط مستقیم دارد و مطالعهٔ آن، ازلحاظ نظری و روش‌شناسی به مطالعات زبان‌شناختی، به‌ویژه به تحلیل گفتمان و نشانه‌شناسی برمی-گردد که زبان، متن و گفتمان آن را، با مسائل کلان جامعه و نهادهای اجتماعی و ایدئولوژیکی مرتبط می-داند (محمودی، ۱۳۹۳: ۱۶۱).

پیشینه

مهدی ناظمی اردکانی و صفر علی خالدیان(۱۳۹۷) در مقاله‌ایی با عنوان مولفه‌های فرهنگی گفتمان مقاومت اسلامی در جهان اسلام به بررسی موضوع بیداری اسلامی در جهان اسلام در دهه اخیر پرداخته-اند که بر مبنای یافته‌های پژوهش، اعتقاد دینی، هویت ملی و ایدئولوژی اسلام سیاسی، مهمترین مولفه‌های فرهنگی مقاومت اسلامی معرفی شده‌اند. پیروز هاشم‌پور و علی محمد حقیقی(۱۳۹۹) در مقاله‌ایی با عنوان رابطه انقلاب اسلامی ایران و محور مقاومت در هویت بخشی، مولفه‌های محور مقاومت از جمله بازگشت به خویشتن، عدالت‌طلبی، حمایت از مظلومان و جنبش‌های آزادی‌بخش و مبارزه با صهیونیزم را بر گرفته از انقلاب اسلامی می‌دانند. پژوهشگران همچنین در این مقاله به بررسی تاثیر هویتی انقلاب اسلامی بر شیعیان حوثی یمن پرداخته و پیروی از تفکرات امام خمینی(ره)، سیاسی شدن، مشارکت در تحولات سیاسی و اجتماعی، هویت دینی، شکل گیری و گسترش نهادی همراه با روحیه مبارزه با استبداد داخلی و استعمار خارجی، مهمترین مولفه‌هایی دانسته‌اند که این گروه از انقلاب اسلامی گرفته است. مجتبی نوروزی و زهره مرندی(۱۳۹۸) در مقاله‌ایی با عنوان تحول در گفتمان قدرت محور مقاومت از تثبیت به توسعه قدرت با تاکید بر زنجیره هم ارزی هویت، چرخش گفتمان قدرت محور مقاومت را قبل و بعد از شهادت سردار سلیمانی بررسی کرده اند. نویسندگان در پژوهش به این نتیجه رسیده‌اند که این چرخش از تثبیت قبل از شهادت سردار سلیمانی به سوی توسعه قدرت محور مقاومت حرکت کرده و شهادت ایشان نقشی اساسی در توسعه قدرت محور مقاومت داشته است. بررسی تطبیقی گفتمان مقاومت اسلامی حزب الله لبنان و گفتمان سلفی تکفیری ، عنوان مقاله‌ایی از محمد علی بصیری و محسن باقری(۱۳۹۴) است که نویسندگان در این مقاله با روش توصیفی تحلیلی به تقابل دو گفتمان ذکرشده در منطقه خاورمیانه پرداخته م منابع متفاوت هویت ساز، ارزشها و منافع برخاسته از آنها را علت اصلی این تقابل دانسته‌اند.

[Downloaded from priw.ir on 2026-09-13]

علاوه بر این ، تعداد بیشتری پژوهش و مقاله طی سه سال اخیر در باره گفتمان شهید سلیمانی چاپ شده که نویسندگان مولفه‌ها و ابعاد شخصیت و گفتمان ایشان را از جنبه‌ها و ابعاد مختلف بیان کرده‌اند. از جمله این مقالات می‌توان به مقاله، تدوین الگوی فرماندهی شهید قاسم سلیمانی از آقایان حسین دهقانی-پوده و امین پاشایی هولاسو(۱۳۹۹) اشاره کرد که در آن نویسندگان با روش کتابخانه‌ایی، اسنادی و مصاحبه به جمع‌آوری داده‌های پژوهش خود پرداخته و ابعاد مکتب ایشان را در پنج بعد،۱- معنوی و ارزشی ۲-فردی و رفتاری ۳- فرماندهی و مدیریتی ۴-نظامی ۵-تاثیرگذاری دسته‌بندی و خصوصیات هر بعد را بیان کرده‌اند. محمد جواد رودگر(۱۳۹۹) در پژوهشی کتابخانه‌ایی با عنوان سلوک در مکتب سلیمانی به بررسی ابعاد مختلف سلوک در این مکتب پرداخته و سازندگی، صداقت ، صالحیت، ولایت مداری و جامعیت را مهمترین ویژگیهای سلوک در مکتب سلیمانی دانسته است. همچنین خانم زهرا رضائیان(۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان نگاهی به ویژگیهای سردار مکتب‌ساز، مهمترین ویژگیهای مکتب ایشان را ایمان به خدا، اخلاص، ساده‌زیستی، ولایت مداری ، مبارزه با استکبار و دفاع از مظلومان دانسته است. تفاوت این پژوهش با پژوهشهای قبلی در این است که هیچکدام به موضوع بیان مولفه‌های هویت‌ساز زنجیره هم‌ارزی گفتمان مقاومت بر مبنای ادبیات و مطالب بجا مانده از شهید سلیمانی نپرداخته‌اند.

چارچوب نظری و مفهومی

گفتمان

واژه گفتمان در زبان فارسی مترادف discourse است که واژه لاتین آن به معنی مکالمه و همکلامی است. این واژه در سیر تکامل خود به شکل منسجم و مقبولی از گفتار و نوشتار نیز اطلاق شده است (فرقانی،۱۳۸۲: ۵۲). این اصطلاح که در زبان فارسی به سخن‌کاوی، تحلیل کلام و گفتار ترجمه شده، یک گرایش بین رشته‌ای است که از اواسط دهه ۱۹۶۰ تا اواسط دهه ۱۹۷۰ در پی تغییرات گسترده علمی و معرفتی در رشته‌های مختلف علوم انسانی و اجتماعی، به عنوان روش مطالعه نظام‌مند ساختار، کارکرد و فرآیند تولید گفتار و نوشتار به وجود آمد و از آن به عنوان روش پژوهش کیفی در حوزه‌های مختلف علوم سیاسی، اجتماعی، ارتباطات و زبان‌شناسی انتقادی استقبال شد (حاتمی و همکاران: ۱۳۸۵). موضوع تحلیل گفتمان، نقل قول، متن نوشته شده، گفتار، رویدادهای ارتباطی در قالب رشته‌های منسجمی از جمله، گزاره، عبارت، گفتار و مناظره تعریف می‌شوند. به صورت خلاصه، گفتمان کلیت ساختاردهي

[Downloaded from priw.ir on 2026-09-13]

شده حاصل از مفصل بندي و مجموعه‌اي از نشانه‌ها هستند كه به شيوه‌اي معنادار با هم مرتبط شده‌اند. در واقع گفتمان صورتبندي مجموعه‌اي از كدها، اشياء، افراد و ... هستند كه پيرامون يک نقطه كانوني تثبيت شده و هويت خويش را در برابر مجموعه‌اي از ديگري‌ها به دست مي‌آورند. گفتمانها تصور و فهم ما از واقعيت و جهان را شكل ميدهند. بنابراين معنا و مفهوم انسان از واقعيت همواره گفتماني است و تحليل گفتمان می‌تواند محقق را در راه درک حقیقت و راههای وصول به آن یاری کند(آقاگل زاده، ۱۳۸۵:۲۳۳).

در مورد موفقیت گفتمان در ساخت یا تغییر ساخت اجتماعی سه نکته مطرح است:

۱- نقش گفتمان در ایجاد حرکت و تغییر؛ که بستگی به میزان اثر تبلیغات و شیوه‌های گفتمان دارد.

۲- نقش اقناعی گفتمان؛ که به انسجام منطقی و ایدئولوژیک آن موکول می‌شود.

۳- نقش احساسی گفتمان؛ که از طریق برانگیختن احساسات، برای پذیرش ساختارهای جدید و بدیع زمینه‌سازی می‌کند.

در این نگرش گفتمان نه‌تنها بزرگتر از زبان است، بلکه کل حوزه اجتماع را در بر می‌گیرد و نظام‌های حقیقت را بر فاعلان اجتماعی تحمیل می‌کند. بر این اساس، گفتمان، پدیده، مقوله یا جریانی اجتماعی و به تعبیر بهتر، جریان و بستری است که دارای زمینه‌های اجتماعی است (قاسمی، ۱۳۹۴: ۳۹).

انجمن مطالعات جهان اسلام
Islamic World Studies Association
جمعية دراسات العالم الاسلامي
فصلنامه علمی -پژوهشی
پژوهشهای سیاسی جهان اسلام

نظریه گفتمانی لاکلا و موف[1]

روش گفتمانی لاکلا و موف، نوعی روش توصیفی-تحلیلی متعلق به حوزه پساساختگرایی است که مفاهیم متعددی از جمله، هویت، قدرت، سیاست و ایدئولوژی را وارد ساخت گفتمانی کرده است. آنچه که نظریه گفتمان لاکلا و موف را از سایر نظریه‌های گفتمانی جدا می‌کند، تسری گفتمان از حوزه فرهنگ و فلسفه به جامعه و سیاست است. مفصل‌بندی در نظریه لاکلا و موف، تلفیق عناصر در کنار هم برای ایجاد هویتی تازه است(مقدم،۱۳۹۱: ۹۸). مفصل‌بندی رابطه میان مؤلفه‌ها را تثبیت می‌کند، به نحوی که هویت شان در نتیجه عمل مفصل‌بندی دست‌خوش تغییر یا تثبیت می‌شود. از نظر لاکلا و موف کلیت ساختاریافته ناشی از عمل مفصل‌بندی گفتمان است (یورگنسن و فیلیپس،۱۳۸۹: ۵۶). از نگاه آنان جهان محصول گفتمان هاست و اشیاء و پدیده ها تنها از طریق گفتمان معنا می‌یابند؛ برای مثال طغیان رودخانه و جاری شدن سیل حادثه ای است که مستقل از تفکر و ذهنیت مردم روی می دهد، اما از همان زمان که مردم شروع به معنادهی به آن می کنند، تبدیل به موضوعی گفتمانی می شود و افراد بر

1. Laclau and Mouffe

[Downloaded from priw.ir on 2026-09-13]

اساس گفتمان‌های مختلف، آن را به خشم خدا، سوء مدیریت دولتی، ال نینو و... نسبت می‌دهند و به این ترتیب، واقعه براساس هر گفتمان معنای متفاوتی پیدا می کند (حسینی زاده،۱۳۸۳: ۱۹۴). در این نظریه، زبان صرفاً گذرگاه انتقال اطلاعات و بازنمایی صرف واقعیت نیست، بلکه ماشینی است که جهان اجتماعی را می-سازد و معنادار می‌کند. هویتها و روابط اجتماعی نیز محصول زبان و گفتمانها هستند و تغییر در گفتمان، تغییر در جهان اجتماعی را به همراه خواهد داشت و نزاع گفتمانی به تغییر و بازتولید واقعیت اجتماعی منجر می‌شود (حسینی زاده،۱۳۸۳، ۱۸۲).

هویت[1]

هویت از مفاهیم مجادله برانگیز است که از ابعاد فردی، اجتماعی،طبقاتی و فراملی مورد توجه قرار بوده است. این واژه‌ای عربی بوده و ریشه آن به هو باز می‌گردد که اشاره به غایت، نهایت و کمال مطلق دارد(میرمحمدی، ۱۳۸۳ :۳). از نظر لغوی، در زبان فارسی، به معنای صفت جوهری، ذات، هستی و وجوه منسوب به شیء یا شخص (عمید، ۱۳۶۵ :۲۴۹)و آنچه موجب شناسایی شخصی یا چیزی میشود، است. در لغتنامه دهخدا هویت به معنـاي تشـخص و در فرهنگ معین نیز به هسـتی و وجـود و آنچـه موجـب شناسـایی شـخص شـود ، معنا شده است(امانلو و احمدوند،۱۳۹۴، ۱۰۵). در فرهنگ انگلیسی، هویت دو معنـاي اصـلی دارد؛ اولین معنا تشابه مطلق و معنـاي دوم تمـایز اسـت کـه بـه مـرور سازگاري و تداوم را فرض می‌گیرد. به این ترتیب مفهوم هویت به طور همزمان میان افراد یـا اشیاء دو نسبت محتمل برقرار مـی سـازد، ازیـک طـرف شـباهت و از طـرف دیگـر تفـاوت و هویت بدون غیر، مفهومی ندارد (جنکینز، ۱۳۸۱ :۵).

از نظر معنای اصطلاحی، هویت عمدتا بیانگر احساس تشابه و تمایز است که کنشگران اجتماعی را قادر می‌سازد که به پرسش بنیادین کیستی خود پاسخ مناسب و قانع‌کننده بدهند که چه تعریفی از خود دارند(D.fearon,1999: 811). افراد با درک خودآگاهی در باره هویت خود می‌توانند به شخصیت فردی و اجتماعی خود معنا بدهند و به ترسیم گفتمان خاص هویتی خود بپردازند. فرد از طریق فرآیند هویت-یابی، جایگاه تاریخی، فرهنگی و اجتماعی خود را تعیین می‌کند(نظری،۱۳۸۷، ۱۶۹-۱۷۰). اساسی‌ترین موضوع در هویت، خودشناسی است و مهمترین سؤال در این خصوص مـن کیسـتم و چـه مسئولیتی دارم، است. هویت آن بخش از عناصر شخصیت انسان است که بـا عینیـت پیـدا کـردن آن،

1. Identity

فصلنامه علمی -پژوهشی
پژوهشهای سیاسی جهان اسلام

[Downloaded from priw.ir on 2026-09-13]

فرد قادر میشود موضع خود را در برخورد با جهان و دیگران (غیر) و خویشتن، به صورت شایسته مشخص نماید (فوزي، ۱۳۸۵ :۱۹).

از نظر اجتماعی، هویتها همواره در حال شدن و ساخته شدن هستند(گل محمدي، ۱۳۸۱ :۲۲۵) . هویت ذات نیست، بلکه فرآیند و مکانیزمي است که بیشتر به صورت شکلي از آگاهي متبلور مي‌شود و در جامعه نوعي انسجام و همبستگي ایجاد مي کند(نوروال،۲۰۰۳: ۲۷۵). هویت اجتماعی در دو حوزه شکلی و ظاهري مثل اسناد، ابنیه و لباس، پرچم، محدوده جغرافیایی و در حوزه محتوایی شامل افتخارات، احساسات، ادراکات، آرمان ها، ذهنیت جامعه و مظاهر فرهنگی مثل زبان، دین، آداب ورسوم قابل بررسی است (علیخانی، ۱۳۸۶ :۶۷) .

بر اساس نظریهٔ گفتمان، هویتها تابع گفتمانها هستند و با متحول شدن آنها تغییر میکنند.از نگاه گفتمانی، هویت از طریق یک گفتمان و موقعیت گفتمانی بازنمایی شده و به طور رابطه‌اي و در درون گفتمان شکل میگیرد و همانند گفتمان سیال و تغییرپذیر است. رابطه‌اي گفتمانی در درون خود عناصر و رفتارهایی از جامعه را دارد که ما را متوجه فرایندهاي سازنده هویت گفتمان‌ها می‌نماید (مارش واستوکر، ۱۳۸۴ :۲۰۲-۲۰۱). با این نگاه هویت اجتماعی در معناي عام خود، عبارت است از تعریف انسان از خویشتن در ارتباط با دیگران. تبیین هویت هر گفتمان بر اساس روابط، نشانه‌ها و مؤلفه‌هاي گفتمانی امکان‌پذیر است و عناصر و منابع سازنده هویت در درون جامعه و در تعامل با مجموعه‌اي از عوامل دیگر، در گفتمان موجود به دست می‌آید؛ بنابراین ملاکهاي هویت-بخش گفتمان عبارتند از: عناصر غیریت ساز، عناصر هژمونیک و سلطه آفرین، مفاصل و محدودههاي هویت‌بخش و فاعلان و کارگزارانی که هویت گفتمان را تجسم می‌بخشند. به عبارت دیگر هویت ها موقعیت هایی هستند که در درون گفتمان ها به فرد یا گروه اعطا می شوند. هویت گفتمانی از طریق زنجیره هم ارزی که در آن نشانه‌های مختلف در تقابل با زنجیره‌های دیگر با هم مرتبط شده اند، ایجاد می شود و با توجه به تجربه‌های مشترک، افراد را همانند یک گروه وابسته به هم متصل می‌کند و آنها را در وفاداری و مشارکت در رویه‌های خاص سهیم می‌کند (Gee, 2000: 101-106)

زنجیره هم ارزی[1]

مفهوم هم ارزی در ساخت گفتمان، نقش مهمی در نظریه گفتمان لاکلا و موف بازی می‌کند. آنها

1. chain of equivalence

انجمن مطالعات جهان اسلام
Islamic World Studies Association
جمعیة دراسات العالم الاسلامی
فصلنامه علمی -پژوهشی
پژوهشهای سیاسی جهان اسلام

[Downloaded from priw.ir on 2026-09-13]

زنجیره هم ارزی را در بیان شکل‌گیری گفتمان و در مقام نحوه معنایابی نشانه‌ها و شکل‌گیری هویت به کار می گیرند و معتقدند که هم ارزی پوشاننده وکم‌کننده سطح تکثر و منطق ساده‌سازی فضای سیاسی است (لاکلا و موف، ۱۳۹۳، ۲۱۱). عناصر متفاوتی که هر یک به تنهایی شـــاید مفهوم خاصی را نرسانند، ولی وقتی در قالب یک گفتمـــان گرد هم می‌آیند، هویت نوینی را خلق می‌کنند. پس هم‌ارزی یعنی گردآوری عناصر و خلق هویتی جدید و از این نظر بین عناصر سازنده یک گفتمان رابطه‌ای که نشـــان دهنده زنجیره هم ارزی اســـت، به عناصر معنا بخشیده و یا آن راتعدیل می کند(laclau & Mouffe, 1985, 182-184). گفتمان مســـلط بر این اساس گفتمانی است که زنجیره هم ارزی آن، دارای مجموعه قوی و موثر از عناصر مختلف است و می تواند در هر دوره بر سایر گفتمان ها سیطره یا هژمونی یابد و تمام مولفه‌های غیرگفتمانی را مغلوب سازد.

علاوه بر این، گفتمانها از طریق زنجیره هم ارزی، تفاوتهای بین عناصر خود را از بین میبرند و به وحدت و انسجام میرسند. به عبارت دیگر ویژگیهای جدا کننده و معناهای رقیب را از دست میدهند و در معنایی که گفتمان ایجاد میکند ذوب می‌شوند. مفهوم هم ارزی نوع جدیدی از مفصل بندی و صورتبندی ایجاد می‌کند و در نتیجه تمایزات و تفاوتهای بین دالها کاهش می‌یابد(مقدمی، ۱۳۹۰: ۱۰۲). اگر زنجیره هم-ارزی و دال اصلی با هم ترکیب نشوند، دال‌ها نشانه‌های بی‌محتوایند و به خودی خود معنایی ندارند تا این که از طریق زنجیره هم ارزی با سایر نشانه‌ایی که آنها را از معنا پر می کنند ترکیب می شوند و در مقابل هویت‌های منفی دیگری قرار بگیرند که به نظر می رسد تهدید کننده آنها باشند (Vos،2003، 165). گفتمان‌ها همچنین از طریق زنجیره هم ارزی تفاوت‌ها را می‌پوشانند. همان طور که اشاره شد، جامعه ذاتا متکثر است. زنجیره هم ارزی این تکثر را پوشش می دهد و نظم و انسجام می‌بخشد. در هم ارزی، عناصر، خصلت های متفاوت و معناهای رقیب را از دست می دهند و در معنایی که گفتمان ایجاد می کند منحل می شوند. مثلا بدون وجود گفتمان مقاومت با هویت و مولفه‌های پیوند دهنده بین آنها، هر بخش از این گفتمان مثل مقاومت در سوریه، یا عراق، یمن و فلسطین به تنهائی معنایی غیر از معنای گفتمان متحد مقاومت در منطقه دارد و تفاوت‌های اصلی بین آنها احساس خواهد شد و با پیوند این بخشهای مختلف با هم و ذوب شدن آنها در گفتمان مقاومت، تکثر و اختلافات آنها هم حذف می-شود. همچنین تفاوتها هیچگاه بین زنجیره هم‌ارزی یه طور کامل از بین نمی‌رود و همواره امکان ظهور تفاوت و تکثر و خروج عناصر از زنجیره هم ارزی وجود دارد. شناخت مولفه‌های هویتی و تاکید بر آنها و شناخت غیریتهایی که در مقابل آنها قرار دارد، میتواند به استحکام گفتمان و پیوند بین عناصر آنها کمک کند. علاوه

[Downloaded from priw.ir on 2026-09-13]

بر این، دیگری مقابل با تاکید بر تفاوت‌ها همواره می‌خواهد، زنجیره هم‌ارزی را به هم بریزد. در این جا نقش عناصر هویت ساز و پیوند دهنده برجسته می‌شود و منطق هم ارزی می‌کوشد از طریق مفصل بندی بخشی از این نیروها، تمایزات آنها را کاهش داده و آنان را در مقابل یک غیر یا گفتمان مقابل، منسجم نماید.

گفتمان مقاومت

اصطلاح مقاومت بر وزن مفاعله از ریشه قَوَمَ به معنی، با هم برخاستن و نقیض جلوس و نشستن است(ابن منظور، ۱۴۱۴ق، ج۱۲: ۴۹۶). این اصطلاح در فارسی به استواری، ایستادگی و پایداری ترجمه شده است(محمودی و دیگران،۱۳۹۷: ۹). بر همین اساس مقاومت اسلامی تقویت و استواری راه اسلامی با تکیه بر عوامل هدایت و قدرت در گفتمان اسلامی برای بازگرداندن دین به عرصه زندگی و ساخت تمدن جدید اسلامی است(ولایتی،۱۳۹۲: ۵). گفتمان مقاومت مجموعه‌ایی از علائم و نشانه‌های زبانی و فرازبانی است(تاجیک، ۱۳۸۲: ۲۱) که نشانه‌ها و دالهای فرعی آن حول دال مرکزیش، یعنی مقاومت در مقابل قدرت استکباری آمریکا و فتنه‌انگیزی رژیم صهیونیستی قرار داشته و هویت آن بر این اساس شکل گرفته است(حسینی زاده،۱۳۸۹: ۲۰). بر این اساس گفتمان مقاومت در منطقه در ذیل گفتمان بزرگتر انقلاب اسلامی با هدف تحقق و تامین عزت اسلامی در مقابل وجوه مختلف سلطه بیگانگان و متجاوزان قرار دارد. این گفتمان با هویت و فرهنگ خاص خود به عمق راهبردی و قدرت نرم جمهوری اسلامی در منطقه تبدیل شده که در مقابل اشغال، سلطه و توطئه های آمریکا و رژیم صهیونیستی نقش‌آفرینی می‌کند(پور حسن و رکابیان، ۱۴۰۰: ۲۵۴). از نظر عملی و عینی، محور مقاومت یک ائتلاف ژئوپلیتیکی منطقه‌ایی است که از مجموعه‌ایی از بازیگران دولتی(ایران و سوریه) و غیر دولتی مثل حزب‌الله لبنان، حماس و حشدالشعبی عراق تشکیل شده است. این محور با سیاستهای مستقل و مقاومت محور خود همانگونه که اشاره شد، در مقابل سلطه آمریکا و اشغالگری و تجاوزات رژیم صهیونیستی و عوامل آنها ایستادگی می‌کند(رضاخواه، ۱۳۹۲: ۱).

روش‌شناسی و شیوه تجزیه‌وتحلیل داده‌ها

با توجه به هدف پژوهش که دست‌یابی به مولفه‌های هویت ساز در زنجیره هم‌ارزی گفتمان مقاومت بر مبنای گفتمان شهید سلیمانی است، با شیوه اسنادی و کتابخانه‌ای داده‌های پژوهش که همان مولفه‌های

انجمن مطالعات جهان اسلام
Islamic World Studies Association
جمعیة دراسات العالم الاسلامی
فصلنامه علمی -پژوهشی
پژوهشهای سیاسی جهان اسلام

[Downloaded from priw.ir on 2026-09-13]

هویت ساز (مضامین)هستند، جمع‌آوری، دسته‌بندی و تحلیل شده‌اند. در پژوهش، نمونه‌گیری وجود ندارد و تمام متون سخنرانی، مصاحبه و وصیت‌نامه شهید سلیمانی به صورت هدفمند تمام شماری و مورد مطالعه و بررسی قرار گرفته است. در پرداختن و معرفی دالها[1] و مولفه‌های اصلی از روش انتخاب و تحلیل گفتمانی لاکلا و موف استفاده شده که مولفه های هویت‌ساز را در دو دسته ایجابی و سلبی تقسیم-بندی می‌کند. بر اساس نظریه لاکلا و موف، عناصر گفتمانی زنجیره هم‌ارزی وقتی در قالب یک گفتمان در کنار هم قرار می‌گیرند هویت جدیدی خلق می‌کنند و به آن معنا می‌دهند(Laclau & Mouff,1985: 182-184)

یافته‌های پژوهش

بر اساس نظریهٔ گفتمان، هویتها تابع گفتمانها هستند و از آنجا که در گفتمان، حقیقت مطلق وجود ندارد، هویت ها نیز در درون گفتمان ها شکل می گیرند و با متحول شدن آنها تغییر میکنند. احساسی که نسبت به یک گفتمان یا نسبت به آن در جوامع شکل می‌گیرد بخش اعظم تشکیل دهنده هویت است. احساسی که یک فرد یا گروه بر اساس نوع بینش و نگرش خود، تعلق جغرافیائی و دینی، تاریخ مشترك، قلمرو ، زبان، هنر و میراث علمی و ادبی مشترك به یک جریان فکری، سیاسی و اجتماعی پیدا می‌کند از عناصر پیوند دهنده هویت است و موجب پیوستگی و همراهی و چسبندگی اعضاي یک جامعه به یکدیگر میشود. درعین حال، هویت داراي بعد سلبی یعنی جداکننده نیز هست. آنچه که یک هویت را از دیگرها[2]، بیگانگان و دشمنان (غیریت سازی) جدا می‌کند به اندازه عناصر تشکیل دهنده هویت اهمیت دارد. دیگری یا غریبه، یک فرد نیست، بلکه یک سنّت، هویّت، متن یا مجموعه‌ای از آن‌هاست که شناخت و ویژگی‌های آن‌ها، به فهم واقعی محتوا و هویّت گفتمان کمک می‌کند. در بخش یافته‌ها جملات و مفاهیمی از شهید سلیمانی که اشاره به مقومهای هویتی گفتمان مقاومت اسلامی در منطقه در دو بعد ایجابی و سلبی دارد، استخراج و دسته‌بندی شده است[3] .

1. Sign

2. Otherness

۳. سایت دانشکده و پژوهشکده مدیریت و اقتصاد دتشگاه امام حسین ع به آدرسMgt.ihu.ac.ir بانکی اطلاعاتی در باره شهید سلیمانی ایجاد کرده که در آن مجموعه مطالب و سخنرانیهای ایشان، همچنین کتب، مقالات، سخنرانیها و...در باره این شهید بزرگوار گردآوری کرده است. جملات شهید سلیمانیی از سخنرانیهای مکتوب شده و صوتی موجود در این سایت انتخاب شده که مجموعه‌ایی تقریبا جامع است.

[Downloaded from priw.ir on 2026-09-13]

الف: بعد ایجابی

۱ - پیروی از گفتمان انقلاب اسلامی و مکتب امام خمینی

جدول شماره ۱- مفاهیم و ادبیات گفتمان انقلاب و امام خمینی در گفتمان شهید سلیمانی

کد گزاری باز	کد گزاری گزینشی	کدگذاری محوری
بعد ایجابی: حرکت بر مبنای اسلام، انقلاب ، خط امام و جمهوری اسلامی	قدرت گیری از اسلام	مهمترین هنر خمینی عزیز این بود که اوّل اسلام را به پشتوانه ایران آورد و سپس ایران را در خدمت اسلام قرار داد. هنر امام این بود که اسلام را به پشتوانه آورد؛ عاشورا و محرّم، صفر و فاطمیه را به پشتوانه این ملت آورد. انقلابهایی در انقلاب ایجاد کرد. به این دلیل در هر دوره هزاران فداکار جان خود را سپر شما و ملت ایران و خاک ایران و اسلام نموده‌اند و بزرگترین قدرتهای مادی را ذلیل خود نموده‌اند
	مختصات راه امام خمینی	راه امام مبارزه با آمریکا و حمایت از جمهوری اسلامی و مسلمانان تحت ستم استکبار، تحت پرچم ولیّ‌فقیه است.
	بی نظیردانستن امام ره	حضرت امام(ره) بعد از معصوم بی نظیر است امام(ره) در بحث سیر و سلوک بی نظیر بود. امام(ره) می‌فرماید ما از کجا آمده ایم همه عالم از آن خدا است همه عالم جلوه خدا است همه عالم به سمت خدا روان است بعد می فرمایند اگر این است و اگر همه عالم جلوه خدا است و روان به سمت خدا است
	تاثیر گذاری امام	وقتی وزیر خارجه شوروی سابق جواب گورباچف آورد خدمت امام. داشت روی میز و خواند، ازشدت تاثیر امام و ابهت امام دست ایشان آنقدر می‌لرزید که صدای دست ایشان در اتاق منعکس می-شد. امام این ابهت را از کجا آورد.
	امیدواری در شرایط سخت	انقلاب در دوره‌ای اتفاق افتاد که تمام گروه‌های اسلامی و غیراسلامی از چپ و راست، مسلح و غیرمسلح را ساواک منهدم کرد. یعنی در زمانی که امام می‌خواست انقلاب را شروع کند یک گروه باقی مانده سالم و خارج از زندان وجود نداشت
	فرهنگ جهاد و شهادت	امام (ره) می فرمایند اوج بندگی در عالم معنویت شهادت است و بندگی خالصانه و عبودیت منجر به شهادت می شود
	دفاع از میراث امام خمینی ره	بدانید جمهوری اسلامی حرم است و این حرم اگر ماند، دیگر حرمها می‌مانند. اگر دشمن، این حرم را از بین برد، حرمی باقی نمی‌ماند، نه حرم ابراهیمی و نه حرم محمّدی(ص). حق واضح است؛ جمهوری اسلامی و ارزشها و ولایت فقیه میراث امام خمینی ؟ره؟ هستند و می‌بایست مورد حمایت جدی قرار گیرند
	حرکت بر مبنای اسلام و انقلاب	امام خمینی، رحمت الله علیه، افتخار تجدید حیات اسلام ناب را پیدا کرد. ما امروز هر چه داریم، از این انقلاب و امام است، و این عزت عمومی را مدیون خط امام و استمرار راه و خط امام توسط مقام معظم رهبری هستیم

انجمن مطالعات جهان اسلام
Islamic World Studies Association
جمعیة دراسات العالم الاسلامی
فصلنامه علمی -پژوهشی
پژوهشهای سیاسی جهان اسلام

[Downloaded from priw.ir on 2026-09-13]

	اولویت داشتن حفظ نظام جمهوری اسلامی	در سایه ی حکومت اسلامی و نظام جمهوری اسلامی می توانیم غبار غربت را نه فقط از تشیع، بلکه از اسلام ناب بزداییم
	حفظ اصول اساسی جمهوری اسلامی و میراث امام خمینی ره	شرط با هم بودن، توافق و بیان صریح حول اصول است... اصول، عبارت از چند اصل مهم است؛ اول آن ها، اعتقاد عملی به ولایت فقیه است؛ اعتقاد به ولایت فقیه به عنوان میراث حضرت امام خمینی ره

گفتمانها یک شبه وجداگانه ایجاد نمی‌شوند بلکه از پیشینه و سابقه برخوردارند، به عبارت دیگر همانگونه که گفته شده، گفتمانهای پیشین در ایجاد آنها نقش دارند(شعیری،۱۳۸۸،۶۱). پیروزی انقلاب اسلامي ایران در سال۱۳۵۷ به رهبری امام خمینی ره که اسلام را پاسخگوی همه نیازهای بشریت می‌دانست (صحیفه امام، ۱۳۷۸،ج۵، ۲۳۱) منجر به ایجاد گفتماني شد که به لحاظ سلبي، خط بطلاني بر سایر مناسبات سیاسي- اجتماعي جامعه کشید و به لحاظ ایجابي، نگاهی جدید به نقش دین در سیاست و جامعه داشت. بر مبنای جدول شماره یک، مفاهیم، دیدگاهها و ارزشهای گفتمان انقلاب اسلامی و امام خمینی ره به گفتمان شهید سلیمانی شکل و معنا بخشیده است. انقلاب اسلامی ایران با تکیه بر اسلام و شعار نه شرقی و نه غربی خود، در بردارنده مجموعه‌ایی از ارزشهای فرهنگی، سیاسی و اجتماعی است که تلاش می‌کند با بیدارگری اسلامی و ایجاد جنبشهای مقاومت، سلطه‌طلبی و تجاوزهای آمریکا و رژیم صهیونیستی را به چالش بکشد(شفیعی،مرادی،۱۳۸۵، ۳۳). شهید سلیمانی جمهوری اسلامی ایران را به عنوان اصلی‌ترین میراث امام خمینی، مرکز، محور و دژ محکم جهان اسلام می‌داند که به هر شیوه‌ایی باید از آن حمایت شود و خدشه وارد شدن به آن را مساوی سیلی خوردن همه جهان اسلام می‌دانست. امام خمینی راهبرد رسیدن به حکومت مستضعفین و حکومت جهانی را، تشکیل بسیج مستضعفان قرار داد و از تشکیل نشدن این بسیج جهانی گله داشت. ضرورت این وظیفه را، حضرت امام خمینی ره تبیین کرده بود و معتقد بود که در جنگ اعتقادی‌مان بسیج بزرگ سربازان اسلام را به راه اندازیم و بسیج نباید منحصر به ایران اسلامی باشد و باید هسته‌های مقاومت را در سراسر جهان به وجود آورد. حرکت شهید سلیمانی در تشکیل و تقویت محور مقاومت، در جهت عملی کردن این آرمان زمین مانده رهبر فقید انقلاب اسلامی بود. انقلاب اسلامی و پس از آن نظام جمهوری اسلامی ، همچنین مفاهیم و ارزش‌های بدیعی را در عرصه استکبار ستیزی و مقابله با ظلم و تجاوز عرضه کرد که به عنوان یک الگوی اصلی در منطقه ، استقلال‌طلبی، عزت اسلامی، مقاومت در برابر سلطه‌گری و ظلم از اصلی‌ترین

فصلنامه علمی -پژوهشی
پژوهشهای سیاسی جهان اسلام

[Downloaded from priw.ir on 2026-09-13]

ارزشهای آن به شمار می‌آید و در تمامی مفاهیمی که از شهید سلیمانی به جا مانده و همانگونه که در جدول شماره یک مشخص است، به وضوح دیده می‌شود.

۲- تاکید بر فرهنگ ایثار و شهادت

گفتمان مقاومت متاثر از مکتب شهید سلیمانی با فرهنگ ایثار و شهادت و گفتمان ۸ سال دفاع مقدس و ادبیات، نمادها و نشانه‌های آنها ارتباط تام دارد. بر همین اساس است که شهید سلیمانی حرکت انصارالله یمن را به تاسی از قیام امام حسین ع می‌داند و انگیزه حشدالشعبی عراق را هم در قدرت مقاومت خودش و اساس قدرت مقاومتش را، از این جایگاه ارزشمند می‌داند. از بعد کارکردی، این گفتمان در سه بعد فردی، اجتماعی و مبارزه، وحدت بخش و تحول‌آفرین است. شهید سلیمانی از شهدای فلسطین، لبنان و عراق و سوریه نام می‌برد و تفاوتی بین آنها با شهدای ۸ سال دفاع مقدس و سایر شهدای ایران نمی‌بیند. از نظر ایشان شهید مغنیه نماد مشترک گفتمان مقاومت در منطقه است و بر مبنای پیوستگی اجزاء مختلف و زنجیره هم ارزی گفتمان در منطقه، نمادهای هر جزء و بخش این گفتمان در مناطق مختلف نماد کل گفتمان محسوب می‌شود.

انجمن مطالعات جهان اسلام
Islamic World Studies Association
جمعیة دراسات العالم الاسلامی
فصلنامه علمی -پژوهشی
پژوهشهای سیاسی جهان اسلام

جدول شماره۲- فرهنگ ایثار و شهادت و مقابله با ظلم

کد گزاری محوری	کد گزاری گزینشی	کد گذاری باز
ایثار و شهادت	تاکید بر فرهنگ شهادت و ایثارگری به عنوان راه جاودانگی و پیروزی	استنباط شهادت از آیات قرآن به معنای باختن و از دست دادن نیست بلکه به معنای یافتن و به دست آوردن است. شهادت به معنای خسارت و هلاکت یک تصور انحرافی است چراکه شهادت به معنای جاوید بودن و پاینده بودن است. شهدا، جانبازان و ایثارگران نعمتهای جاودان الهی برای کشورمان هستند. نویسندگان و پژوهشگران دفاع مقدس باید به شخصیت واقعی شهدا نزدیک شوند و با آن‌ها زندگی کنند.
معنویت	معنویت و فداکاری در جنگ	جنگ پر از تدبیر و درایت بود، پر از دقت بود و در همهٔ عملیات‌ها دشمن از ما قدرتمندتر بود، در ابعاد نظامی، تجهیزات، آن چیزی که در صحنه جنگ فراوان بود معنویت، فداکاری، ایثار، از خودگذشتگی
فرهنگ جنگ	تاثیرات فرهنگی جنگ	در بُعد فرهنگی، هیچ چیزی به اندازه جنگ تاثیر فرهنگی بر جامعه ما نداشته است، تاثیر فرهنگی جنگ به اندازهٔ خود انقلاب در مسائل سیاسی و دیگر گونه‌های سیاسی بود، جنگ یک فرهنگ ناب عملی را خلق کرد که امروز در جامعهٔ ما متداول است و از بالاترین شئونات تا عادی‌ترین شئونات را شامل می‌شود
ایثار و شهادت	ایثارگری باعث بالندگی و پیروزی جامعه است	جامعه بدون ایثار جامعه ای بدون معنویت و بیرون از نورانیت و روشنایی است. جامعه ای که ایثار در سطوح مختلف آن حاکم شود جامعه ای پیروز ، بالنده و سربلند است و هرگز شکست نمی خورد. روح ایثار و فداکاری ، روح حیات جامعه ماست.

[Downloaded from priw.ir on 2026-09-13]

عزت طلبی واستقلال خواهی	عزت و استقلال آرمان اصلی شهدا	عزت ما امروز بر هر چیزی ارجحیت دارد. عزت این ملت، استقلال این ملت. استقلال در یک بعد نیست. ...استقلال در همه ابعاد است. شهدای ما برای این شهید شدند. برای باقی‌مانده این استقلال در همه ابعاد
حق طلبی	تاکید بر دفاع از حق در مقابل منطق یزیدی	چرا امام حسین ع با خون خودش آمد و از حق دفاع کرد، چون آن منطق (منطق یزیدی) منطق دیپلماسی نبود
نجات بخشی	فرهنگ کربلا نجات بخش است	سالگردِ غم‌انگیز و جانسور کربلا که خون رگ‌های عالم اسلام است . حادثه کربلا مثل همین شکل از ابتدا تا انتها با همین دقت و با همین زیبایی چیدمان شده است و همهٔ جزئیات او مثل نوش‌دارویی برای شفای بشریت است، حادثه کوتاهِ کربلا یک ترسیم، یک ویژگی زیبایی ویژه‌ای دارد همهٔ ثانیه‌ها و همهٔ ذرات حادثه آن برای بشریت ارزشمند است.
تاسی به امام حسین ع	پیروزی با فرهنگ امام حسینی	با تمسک به همین فرهنگ امام حسین(ع)، همهٔ پیروزی‌ها و تضمین پیروزی‌هایمان را از این راه گرفتیم، با تأسی به امام حسین(ع) و اهل‌بیت عصمت و طهارت و اصحاب او، این جبهه تربیت پیدا کرده است و روز به روز یک تولد جدیدی پیدا می‌کند
تاسی به امام حسین ع	تاسی مقاومت به امام حسین ع و فرهنگ شهادت	به عقیدهٔ من مسلمانان باید از این شهیدی که خود را در سرزمین عراق قربانی کرد پیروی کنند. هر آئینی چه آسمانی و چه غیرآسمانی اگر شخصیتی چون حسین نداشته باشد، دینی زمینی است . امروز انصارالله هم در یمن به تأسی از این، به امام حسین(ع) و اهل‌بیت امام حسین(ع) اقتدا می‌کند. امروز حشدالشعبی هم در قدرت مقاومت خودش و اساس قدرت مقاومت خودش، گرفتن انگیزه و دافعهٔ حقیقی از این جایگاه ارزشمند است

یکی از محورهای اصلی گفتمان شیعه، فرهنگ شهادت و ایثارگری به پیروی از امام حسین ع است. نهضت عاشورا، حادثه‌ایی است که زمینههایی بزرگ برای درسآموزی وعبرت دارد و از چنان قدرت نیرومندی برخوردار است که میتواندهمواره بازتولید و فرا روی بشریّت راه روشن قرار دهد و به آنها درس دینداری، آزادگی، ظلم‌ستیزی و چگونه زیستن و چگونه مردن را بیاموزد. نشانه‌ها و دالهای شناور این گفتمان مثل مقابله با ظلم و بیعدالتی، مقاومت و جهاد حول این محور اصلی معنا پیدا می‌کند. در این گفتمان، محور اصلی، همانگونه که از مفاهیم شهید سلیمانی پیداست ولایت و امامت است . یکی از نمودهای بارز فرهنگ ایثار و شهادت، دوران هشت سال دفاع مقدس بود که از نگاه شهید سلیمانی به رشد و تقویت گفتمان انقلاب اسلامی ایران در سطح ملی، منطقه ای و جهانی کمک کرده بود. دفاع مقدس توانست عنصر هویت ساز ایرانی و اسلامی را تقویت کرد و مفاهیم جهاد، شهادت، ایثار، جانبازی ، مقاومت و غیره، همه و همه معانی گفتمانی دفاع مقدس بودند ، در سطح ملی و بین‌المللی برای ایران هویت‌بخش و قدرت‌آفرین شدند. اکنون این معانی به معانی گفتمانی مقاومت و بخشی از هویت این گفتمان در منطقه و نزد گروههایی مانند حزب الله لبنان ، انصارالله یمن و گروههای مقاومت عراقی و سوری تبدیل شده و این گروهها امروزه با همین معانی گفتمانی شناخته می شوند .

معانی و اجزاء هویت بخش ایثار و شهادت‌طلبی درمحور مقاومت به خوبی میتوانند عناصر هویتی

[Downloaded from priw.ir on 2026-09-13]

در زنجیره هم‌ارزی گفتمان مقاومت را تقویت کرده و به تثبیت قدرت آن در منطقه اســلامی کمک کنند. این مولفه‌ها باعث می‌شــود تا گفتمان مقاومت اسلامی به سوی تقویت و تثبیت هر چه بیشتر برود. فرهنگ شهادت و ایثارکه از اعتقاد به زندگی جاویدان پس از مرگ نشأت می‌گیرد، کشته شدن در راه آرمان‌های اسلامی و نبرد با دشمنان اسلام را موجب جلب رضایت الهی و تحقق سعادت برای شهید می‌داند. انجام عملیات‌های شهادت‌طلبانه (استشهادی) توسط رزمندگان مقاومت اسلامی در لبنان و فلسطین مصداق بارزی از تجلی بیرونی فرهنگ شهادت است

۱- بعد سلبی هویت زنجیره هم‌ارزی گفتمان مقاومت
شناخت دشمن و مقابله با آن (آمریکا، رژیم صهیونیستی و عوامل آنها)

هویت هر گفتمان علاوه بر مولفه‌ها و مشخصه‌های ذاتی آن، به غیریت‌شناسی و دیگرشناسی گفتمانی که در مقابل آن قرار دارد، برمی‌گردد. شناخت گفتمان مقابل باعث پیوستگی بخشهای مختلف زنجیره هم‌ارزی، ایجاد هویت و مسیر واحد و گم‌نکردن مسیر و راه است. مخصوصا اینکه گفتمان مقابل با شعارها، ادعاها و اهداف بعضاً متفاوتی در منطقه مطرح هستند و این گوناگونی در زنجیره هم‌ارزی گفتمان مقابل، باعث سردرگمی و گمراهی مردم می‌شود. در این خصوص میتوان اشاره کرد که بسیاری از مردم، همسویی عوامل استکبار و رژیمهای همسو با اهداف آمریکا را در خط آمریکا نمی‌دانند و نوعی سوء برداشت که باعث گرایش مردم به گروههای مقابل جبهه مقاومت شده، در منطقه وجود دارد.

جدول شماره۳- غیریت شناسی و بعد سلبی گفتمان مقاومت از نگاه شهید سلیمانی

کد گزاری محوری	کد گزاری گزینشی	کد گذاری باز
آمریکا	آمریکا حامی همه دشمنان	دشمن شما یا مهم‌ترین حامی همه دشمنان و آن شیطان بزرگ امروز نگاهش به ما چیست.. اگر امریکایی‌ها در عراق موفق می‌شدند، گام بعدی ایران و کل منطقه خاورمیانه و غرب آسیا بود
جنایتکاری آمریکا	حضور آمریکا جنایتکارانه است	شما با دها دستگاه تانک و نفربر و صدها فروند هلی کوپترهای پیشرفته آمدید به افغانستان و جنایت‌هایی را انجام دادید و از هیچ جنایتی فروگذار نکردید
وابسته های آمریکا	کشورهای وابسته عرب در خط صهیونیسم و آمریکا	تمایل کشورهای عربی در حمایت از اسرائیل در چنین جنگی، و رضایت آن‌ها در ریشه‌کنی حزب‌الله یا طایفه‌ی شیعه از جنوب لبنان
صهیونیسم	همکاری آمریکا با صهیونیستها در جنایت	دولت ترامپ از هیچ تلاشی در انجام جنایت فروگذار نمی‌کند و بهترین دلیل آن قرار گرفتنش در کنار رژیم صهیونیستی و ارتکاب جنایت است

فصلنامه علمی -پژوهشی
پژوهشهای سیاسی جهان اسلام

[Downloaded from priw.ir on 2026-09-13]

داعش	معرفی داعش به عنوان جنایتکار	پدیده داعش و پدیده تکفیر به شکل عام و خاص آن داعش، در تاریخ جهان یک پدیده کم‌نظیری از نوع جنایت بوده، جنایت‌های عجیبی، من فکر نمی‌کنم هیچ یک از تلویزیون‌ها و رسانه‌های دنیا بتوانند آن چیزی که داعش، تصاویری که از نوع جنایات خود انجام داده است، منتشر بکند.
داعش	وحشی گری داعش	انسان‌هایی در یک هجمه وسیعی از افرادی که از گرگ بدسیرت‌تر هستند، آمادهٔ دریدن هستند. داعش عصارهٔ خباثت خوارج که خوارج در زمان خودشان به این شدت نبودند. در هیچ دوره‌ای از تاریخ، در زمان بربرها و تاتارها، حتی در حمله مغول، تاریخ شاهد این همه خشونت، توحش و سختی نبوده استه.
القاعده و داعش	موسس داعش آمریکا بود	کشورهای بیگانه‌ای که بعضاً در لباس دوست خودشان را به مردم عراق نمایان کردند، در درون زندان‌های عراق در تماس با زندانی‌های تکفیری و داعشی و القاعده‌ای که در زندان‌ها بودند پایه‌گذاری و تاسیس کردند
دولتهای وابسته	داعش و آمریکا هم جهت هستند.	چطور ممکن است دولتی که خود موسس داعش بوده است و در ایجاد این فتنه نقش بزرگی داشت، امروز مدعی مبارزه با آن باشد
استبداد و خودکامگی	حکومتهای منحرف در خط اسلام نیستند	این انحرافاتی که در عالم اسلام به وجود آمد بر اثر آن حکومت‌های فاسد، خودکامه‌ای بود که بنام اسلام حکومت کردند
ظالم و ظلم	ظلم ستیزی	من اگر سلاح به دست گرفته‌ام برای ایستادگی در مقابل آدم‌کشان است. دوست دارم خداوند این قدرت را به من بدهد که بتوانم از تمام مظلومان عالم دفاع کنم.

گفتمان مقاومت باید در این خصوص که در مقابل چه گفتمانی قرار دارد، فعالیت و تبلیغات انجام بدهد. معرفی گفتمان های رقیب مقاومت، در هویت یابی آن، نقش اصلی دارد؛ چرا که شکل گیری ما مستلزم وجود آن ها است. البته رابطه ما و دیگری، ضرورتاً مبتنی بر تخاصم نیست. این رابطه زمانی به رابطه دوست/دشمن مبدل می شود که آن‌ها، هویت ما را تهدید کنند (موف، ۱۳۹۱، ۲۳-۲۲). باید برای مقابله با گفتمان رقیب در منطقه، همزمان با مقابله نظامی و میدانی باید مقابله ارزشی، فرهنگی، تبلیغاتی و عملیات روانی صورت بگیرد که در روشنگری اذهان، جنگ نرم و جدایی مردم از گفتمان رقیب و پیوستن به گفتمان مقاومت نقش اساسی دارد. شهید سلیمانی علاوه بر تلاشهای نظامی بارها به ماهیت تجاوزکاران آمریکا و رژیم صهیونیستی و جنایتهای داعش و نیروهای تکفیری اشاره و در این خصوص روشنگری کرده است. این مولفه به عنوان یک دستاورد گفتمان مقاومت، بخشی از هویت آن محسوب می‌شود که باید آن را تبیین و برجسته سازی کرد که از جمله دستاوردهای این مولفه می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

۱-شکسته شدن اعتبار رژیم صهیونیستی و ادعای شکست ناپذیری آن

فصلنامه علمی-پژوهشی پژوهشهای سیاسی جهان اسلام

[Downloaded from priw.ir on 2026-09-13]

۲- زنده نگاه داشتن موضوع فلسطین و ایجاد موانع اساسی در برابر برنامه‌های تجاوزکارانه این رژیم

۳-شکست پروژه ایجاد دولت تکفیری داعشی در منطقه و جلوگیری از فروپاشی دولتهای سوریه و عراق

۴-تقویت زنجیره هم‌ارزی محور مقاومت و تشکیل گروههای هم‌سو با آن مثل حشدالشعبی عراق، دفاع وطنی سوریه، زینبیون و فاطمیون پاکستان و افغانستان

محور اصلی دیگری که در مقابل گفتمان مقاومت قرار دارد، آمریکا و رژیم صهیونیستی است که شهید سلیمانی در معرفی هویت آنها تلاش فراوانی کرده است. ایشان پیشینه آنها را فرعون‌ها، مستکبران، طاغوتیان و جنایتکاران می‌داند و کشورهای مرتجع عرب، داعش، النصره، تکفیریها و منافقین را جزء این گفتمان می‌داند. او بر همین اساس می‌گوید که کشورهای مرتجع عرب در جنگ ۳۳ روزه حزب‌الله با رژیم صهیونیستی، به ریشه‌کنی حزب‌الله و شیعیان دل بسته بودند. در گفتمان شهید سلیمانی، گروههای چپ و راستی که در شرایط نیاز و ضروری یا بیطرف مانده و یا به جبهه ما کمک نکرده‌اند، خودیهای دروغینی هستند که غیر مستقیم در صف دیگرها قرار دارند. ماهیت گفتمانی که در مقابل گفتمان مقاومت قرار دارد، بنا بر گفته‌های شهید سلیمانی، نشانه‌ها و ادبیاتش، فساد، ظلم، وحشی‌گری، کاباره‌ایی، قمارخانه‌ایی، سخیف، جنایتکارانه، بدسیرتی، توحش، خبیثانه و دروغین است[1].

انجمن مطالعات جهان اسلام
Islamic World Studies Association
جمعیة دراسات العالم الاسلامی
فصلنامه علمی -پژوهشی
پژوهشهای سیاسی جهان اسلام

نتیجه‌گیری

بر مبنای گفتمان شهید سلیمانی، مقاومت در مقابل تجاوز و استعمار، جهاد دفاع محور بر اساس عزت اسلامی، مبارزه با ظلم ، تاکید بر فرهنگ ایثار و شهادت، بخشهایی از بعد ایجابی مولفه‌های هویتی زنجیره هم‌ارزی محور مقاومت اسلامی در منطقه غرب آسیا است. این مولفه‌ها در نظام معنایی خود، هویت مشخصی ایجاد می‌کند که زمینه تقویت زنجیره هم ارزی و ایجاد یک هویت واحد بین اجزای گفتمان مقاومت اسلامی در منطقه را فراهم می‌کند. مفصل بندی نشانه های اصلی و دالهای آن حول در مقابل غیرخودیها با ویژگیهای اشغال، سلطه، تجاوز و ظلم باعث گردیده که زمینه تفاوت و غیریت با گفتمان مقابل یا گفتمان سازش و تعامل با غرب که به عنوان دیگری در مقابل آن مطرح است ایجاد کند. در عرصه رقابت گفتمانی، اجزا و مقومهای هویتی آن، زمینه را برای تقویت پیوستگی و پیوند در زنجیره هم-ارزیش فراهم میکند؛ به عبارتی بخشهای مختلف این گفتمان را در لبنان، سوریه , عراق، یمن و سایر کشورهای منطقه را به هم پیوند می‌دهد و افکار عمومی را در موضوعات اختلافی مثل موضوع

۱. تمام این اصطلاحات برگرفته از ادبیات به جا مانده از شهید سلیمانی است.

[Downloaded from priw.ir on 2026-09-13]

فلسطین و مقاومت در برابر آمریکا، اسرائیل و عوامل آنها به خود جلب و زمینه موفقیت روزافزون خود را فراهم می‌کند. در زمان هایی که بیش‌ترین فرصت و ضرورت برای پیوستگی و همکاری زنجیره هم ارزی بین اجزای این گفتمان لازم است، هویت مشخص و دالهای این گفتمان، به عنوان عوامل تفاوت ساز و هویت‌آفرین نقش آفرینی می‌کند. همکاری در مقاومت در برابر داعش و هم‌پیمانان آنها در سوریه و عراق، کمک به حزب‌الله در لبنان و مبارزان فلسطینی در مقابل تجاوزات رژیم صهیونیستی و کمک به انصارالله یمن در مقابل متجاوزین، پیوند هویتی و گفتمانی بین بخشهای مختلف آن را بیش از پیش مستحکم نموده و این روند باید با قدرت بیشتر و به همین شیوه ادامه پیدا کند چرا که ایجاد خلل در آن میتواند شک و تردید بین اجزای گفتمان مقاومت و زمینه‌های سستی پیوند بین آنها را فراهم کند.

توصیه:

۱- گفتمان مقاومت باید به عناصر هویت‌ساز خود مثل حرکت بر مبنای اسلام، توجه به ایثار و شهادت، دفاع از مظلوم در مقابل گفتمان های رقیب به عنوان غیریت‌های اصلی توجه کند و تخاصم خود را با آنها برای حفظ هویت حفظ کند، چرا که تثبیت هویت، تقویت زنجیره هم‌ارزی در بخشهای مختلف منطقه و اعتبار و اعتماد افکار عمومی به آن به همین موضوع وابسته است. مردم منطقه وقتی ببینند که تنها گفتمان مقاومت است که از آرمان فلسطین وحزب الله لبنان و انصارالله یمن در مقابل بیگانگان و اشغالگران و از عراق و سوریه در مقابل دشمنانشان حمایت می‌کند، اعتمادشان نسبت به این گفتمان در مقابل تبلیغات پر حجم گفتمان رقیب بیشتر خواهد شد.

۲- تجربه گفتمان مقاومت در چند سال اخیر، نشانگر لزوم تقویت زنجیره هم ارزی ، تثبیت قابلیت اعتبار و عمل‌گرایی آن است. باید با روزآمد سازی نظام معنایی، هماهنگی و وحدت، زنجیره هم‌ارزی آن تقویت شود. چرا که تنها در این صورت است که علاوه بر دستاوردها و منافع متعدد برای کشور، می-تواند منافع جوامع اسلامی را نیز در مقابل سلطه‌گران و ظالمان حفظ کند.

[Downloaded from priw.ir on 2026-09-13]

منابع

- آقاگل زاده، فردوس(۱۳۸۵)؛ تحلیل گفتمان انتقادي، تهران: انتشارات علمي و فرهنگي.

-ابن منظور، محمد بن مکرم(۱۴۱۴ق). لسان العرب، بیروت: دار صادر.

- الطائی، علی، (۱۳۸۲). بحران هویت قومی در ایران، چاپ دوم، تهران: نشرشادگان.

-امانلو، حسین و احمدوند، شجاع (۱۳۹۴) بازشناسی گفتمانی هویت شاهی در ایران باستان، پژوهشهای راهبردی سیاست، سال چهارم، شماره ۱۴، شماره پیاپی ۴۴ ص ۱۰۳-۱۳۳.

-- بانک اطلاعاتی شهید سلیمانی در سایت دانشکده و پژوهشکده مدیریت و اقتصاد دانشگاه امام حسین ع به آدرس .Mgt . ihu.ac.ir

-بصیری، محمد علی، باقری، محسن(۱۳۹۴). بررسی تطبیقی گفتمان مقاومت اسلامی حزب الله لبنان و گفتمان سلفی تکفیری. فصلنامه علمی تخصصی روابط فرهنگی، سال اول، شماره اول، پاییز ۱۳۹۴ ص۸۷-۱۱۳.

- پورحسن، ناصر، رکابیان، رشید(۱۴۰۰). گفتمان مقاومت و گام دوم انقلاب اسلامی، فصلنامه علمی پژوهشی انقلاب اسلامی، دوره ۱۰، شماره۴، زمستان ۱۴۰۰، ص ۲۳۵-۲۶۱.

- تاجیک، محمد رضا(۱۳۸۲). تجربه بازی سیاسی ایرانیان، تهران: نشر نی.

- جنکینز، ریچارد، (۱۳۸۱ ،(هویت اجتماعی، ترجمه تورج یاراحمدي، چاپ اول، تهران: شیرازه.

- حاتمی, علی و جبارنژاد، سمیرا. (۱۳۸۵). تحلیل گفتمان به مثابه یک روش تحقیق در علوم انسانی. کنگره ملی علوم انسانی. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.

-حسینی‌زاده، محمد علی(۱۳۹۸). اسلام سیاسی در ایران، قم: انتشارات دانشگاه مفید.

-حسینی زاده، سید محمد علی (۱۳۸۳) نظریه گفتمان و تحلیل سیاسی، فصلنامه علوم سیاسی، دانشگاه باقرالعلوم ع، شماره۸.

دهقانی پوده، حسین، پاشایی هولاسو، امین (۱۳۹۹). تدوین الگوی فرماندهی شهید قاسم سلیمانی، فصلنامه مدیریت اسلامی، تابستان ۱۳۹۹، شماره۱۱۱ ص۱۳ -۳۷ .

- رضا خواه، علیرضا(۱۳۹۲). بیداری اسلامی و آینده محور مقاومت، مجله زمان، شماره ۳۲ ص ۳۲-۳۳.

-رضائیان، زهرا(۱۳۹۹). نگاهی به ویژگیهای سردار مکتب ساز، حاج قاسم سلیمانی. فصلنامه علمی- تخصصی ره‌توشه. بهار۱۳۹۹، شماره اول.

-رودگر، محمد جواد(۱۳۹۹). سلوک در مکتب سلیمانی. تهران: موسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر.

زارعان، احمد(۱۳۹۵). چشم انداز مقاومت فلسطین در چالشهای هویتی غرب آسیا، مجله مطالعات راهبردی جهان اسلام، شماره ۶۶، تابستان ۱۳۹۵ ص ۱۰۷-۱۳۲.

- شفیعی، نوذر، مرادی، احمد(۱۳۸۸). تاثیر جنگ ۳۳ روزه لبنان بر موقعیت منطقه‌ایی ایران، فصلنامه تحقیقات سیاسی بین‌المللی دانشگاه آزاد شهرضا، دوره یک، شماره یک ص۴۱-۶۴

-شعیری، حمیدرضا(۱۳۸۸). مبانی نظری تحلیل گفتمان، رویکرد نشانه-معناشناختی. پژوهشنامه فرهنگستان هنر، شماره ۱۲، بهار۱۳۸۸.

[Downloaded from priw.ir on 2026-09-13]

-علیخانی، علی اکبر، (۱۳۸۶ ،(هویت در ایران، چاپ دوم، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی فرهنگ و مطالعات اجتماعی.
- عمید، حسن (۱۳۶۵). فرهنگ عمید، تهران: انتشارات امیرکبیر.
- عیسی‌نیا، رضا. (۱۳۸۶) انقلاب و مقاومت اسلامی در سیره‌ی امام خمینی، تهران: مؤسسه چاپ و نشر عروج.
-فرقانی، محمدمهدی. (۱۳۸۲). راه دراز گذار (بررسی تحول گفتمان سیاسی در ایران). تهران: فرهنگ و اندیشه
- فوزي تويسركاني، يحيي، (۱۳۸۵ ،(امام خميني و هويت ملي، چاپ اول، تهران: مركز اسناد انقلاب اسلامي.
-قاسمی، فائزه(۱۳۹۴). روش تحلیل گفتمان و مساله خود و دیگری، فصلنامه تحقیقات سیاسی بین المللی، شماره ۲۴، پاییز ۱۳۹۴، ص۱۶۱-۱۸۸.
- گل محمدي، احمد، (۱۳۸۱ ،(جهاني شدن و فرهنگ هويت، چاپ اول، تهران: نشرني
لاکلا، ارنستو؛ موف، شانتال.(۱۳۹۳) هژمونی و استراتژی سوسیالیستی، ترجمه محمد رضایی، تهران: نشر ثالث.
- مارش، ديويد و جري استوكر، (۱۳۸۴ ،(روش و نظريه در علوم سياسي، ترجمه اميرمحمد حاجي يوسفي، چاپ دوم، تهران: پژوهشكده مطالعات راهبردي.
- محمودی، جلال، مهدوی، سیده خدیجه(۱۳۹۳). روش تحقیق: با تاکید بر نحوه تنظیم پرپزال، تهران: سولار.
-محمودی، زکریا، باقری، علی و راوش، بهنام(۱۳۹۷). بررسی محور مقاومت و آینده نظام سلطه با استفاده از نظریه نظام جهانی، دو فصلنامه مطالعات بیداری اسلامی، سال هفتم، شماره چهاردهم ص۷-۲۸.
- مقدمی، محمد تقی(۱۳۹۰). نظریه تحلیل گفتمان لاکلا و موف و نقد آن، فصلنامه معرفت فرهنگی اجتماعی، سال دوم، شماره دوم، بهار ۱۳۹۰، ص ۹۱-۱۲۴
-مک‌دانل، دایان (۱۳۸۰)، مقدمه‌ای بر نظریه‌های گفتمانی. ترجمه حسینعلی نوذری. تهران: فرهنگ گفتمان.
-منصوریان، محمد کریم(۱۳۸۱). روشهای کیفی و کمی در علوم اجتماعی. شیراز: نوید شیراز
-موف، شانتال(۱۳۹۱). درباره امرسیاسی، ترجمه منصور انصاری، تهران: نشر رخداد نو.
-میرمحمدی، داوود (۱۳۸۳)گفتارهایی درباره هویت ملی در ایران، تهران: مؤسسه مطالعات ملی.
-ناظمی اردکانی، مهدی، خالدیان، صفر علی(۱۳۹۷). مولفه‌های فرهنگی گفتمان مقاومت اسلامی در جهان اسلام، فصلنامه مطالعات سیاسی جهان اسلام، سال هفتم، شماره۲، پیاپی ۲۶، تابستان ۱۳۹۷ ص ۵۹-۸۶.
- نظری، علی اشرف(۱۳۸۷) تبیین مفهوم هویت از چشم انداز گفتمانی، فصلنامه راهبرد. سال هفدهم، شماره ۴۹ ص ۱۶۱-۱۸۰.
- نوروزی، مجتبی، مرندی، زهره(۱۳۹۸). تحول درگفتمان قدرت محور مقاومت از تثبیت به توسعه قدرت، با تاکید بر زنجیره هم ارزی هویت: قبل و بعد از شهادت سردار سلیمانی، فصلنامه مطالعات بیداری اسلامی، سال هشتم، شماره شانزدهم، پاییز و زمستان ۱۳۹۸ ص ۶۱-۸۳ .
- ولایتی، علی اکبر(۱۳۹۲). بیداری اسلامی، تهران: شرکت نشر و چاپ کتابهای درسی.
-هاشم پور،پیروز، حقیقی، علی محمد(۱۳۹۹) رابطه انقلاب اسلامی ایران و محور مقاومت در هویت بخشی. فصلنامه پژوهشهای سیاسی جهان اسلام، سال دهم، شماره چهارم، زمستان۱۳۹۹ ص ۲۱۱-۲۴۲.
-یاسوشی، واتانابه و دیوید مک کانل (۱۳۸۹). دیپلماسی عمومی، جامعه مدنی و قدرت نرم: مطالعه موردی ژاپن و ایاالت

[Downloaded from priw.ir on 2026-09-13]

متحده، مترجم سید محسن روحانی، تهران: انتشارات دانشگاه امام صادق (ع).
-یورگنسن، ماریان؛ فیلیپس، لوئیز (۱۳۸۹) نظریه و روش درتحلیل گفتمان، ترجمه هادی جلیلی، تهران: نشرنی.
- Gee ، Paul (2014). An Introduction To Discourse Analysis. Fourth Edition. Rutledge, NY.
-Laclau E & Mouffe (1985) Hegemony and Socialist Strategy: Towards a Radical Democratic politics (London: Verso).
Norval, Aletra J. (2003): The Politics of Ethnicity and Identity. Cambridge, university press.-
-Jurgensen, M and phillips (2002). Discourse analysis ,London: sage publications
-De-Vos (2003) Discourse theory and the study of idealogical (trance) - formation: analyzing social democratic revisionism. in journal of pragmatics.
- D. Fearon. James. (1999). What is identity as we Now use the Word .Stanford: Stanford university.

DOI: ۱۰.۲۱۸۵۹/priw-۱۳۰۲۰۴
به این مقاله این‌گونه ارجاع دهید:
امیری، جهاندار (۱۴۰۲)، «مقومهای هویتی زنجیره هم ارزی در گفتمان مقاومت اسلامی در منطقه، بر اساس گفتمان شهید سلیمانی» فصلنامهٔ پژوهشهای سیاسی جهان اسلام، س۱۳، ش۲، تابستان ۱۴۰۲، صص ۱۰۱-۷۹.

[Downloaded from priw.ir on 2026-09-13]